

Zpráva o realizaci Programu péče o bobra evropského v ČR v roce 2024

V následujícím přehledu jsou uvedeny aktivity, které proběhly v rámci realizace Programu péče o bobra evropského v ČR (dále jen „Program péče“) v roce 2024. U jednotlivých opatření je kurzivou uveden plán činností, který byl navržen v Realizačním projektu pro rok 2024, a v návaznosti na něj je uvedena realizace plánovaných aktivit v tomto roce.

3.1 Péče o druh

3.1.1 Administrativní opatření v jednotlivých zónách diferencované ochrany

- Opatření obecné povahy pro odstraňování hrází a bobřích sídel

Koordinátor Programu péče bude spolupracovat s krajskými úřady při vydávání opatření obecné povahy, které dle § 56 z. č. 114/1992 Sb. povoluje za stanovených podmínek odstraňování bobřích hrází a sídel předmětného druhu. V tomto roce skončí platnost opatření obecné povahy, které bylo vydáno pro území Plzeňského a Jihomoravského kraje.

Realizace:

V roce 2024 bylo s Krajským úřadem Plzeňského kraje konzultováno znění opatření obecné povahy pro zónu A, B, C. Předmětné opatření bylo po jeho vydání umístěno na webu Programu péče v přehledu dosud vydaných opatření pro zónu B a pro zónu C.

3.3 Monitoring

3.3.1 Mapování výskytu bobra v ČR

V tomto roce, stejně jako v letech předešlých, budou evidovány informace o výskytu bobrů získané od pracovníků státní správy, od obyvatel, z tisku nebo od správců toků. Dále budou cíleně shromažďovány informace o výskytu bobrů v zóně C.

Realizace:

V roce 2024 byly shromažďovány informace o výskytu bobrů na území ČR, včetně jejich výskytu v zóně C.

3.3.2 Dlouhodobé sledování populací bobra evropského v EVL

V roce 2024 bude proveden monitoring výskytu bobrů v EVL Kateřinský a Nivní potok, v EVL Labské údolí. V těchto EVL je bobr evropský předmětem ochrany.

Realizace:

V roce 2024 byl v EVL Kateřinský a Nivní potok zjištěn počet 50 teritorií. V EVL Labské údolí byla zjištěna 2 bobří teritoria. Co se týče populačního vývoje, tak v monitorovaných oblastech je stabilní stav populace, jejíž vývoj je ustálen. Populační hustota se zde dlouhodobě pohybuje na horní

hranici kapacity této oblasti. Jednotlivé populační parametry se v čase, z pohledu dlouhodobého vývoje, nijak výrazně nemění.

3.4. Výzkum

3.4.1 Vliv bobra na krajinu a ekosystémy střední Evropy

V roce 2023 byla zadána studie „Vliv bobrů na ekosystémy bobří krajiny“, která bude financována z titulu NPO-POPFK. Předmětná studie, jejíž realizace skončí v roce 2025, bude kvantifikovat pozitivní dopad hrází bobrů na retenci vody krajině, na kvalitu vody a na morfologii toků. Tyto přínosy budou následně vyjádřeny prostřednictvím ekosystémových služeb, aby bylo věcně doloženo, jaké pozitivní aspekty jsou s výskytem bobrů na území ČR spjaté. Realizátorem studie je ČZU v Praze. V roce 2024 budou s realizátorem konzultovány mokřady pro sledování výše uvedených parametrů.

Realizace:

V roce 2024 byly vybrány následující mokřady pro plánovaná měření.

- Dva mokřady pro měření kvality vody a objemu zadržené vody:
Voldušský potok nad VN Klabava N 49°45.39390', E 13°33.41443'
Úslava mezi Kokořovem a Prádlem, N 49°29.90522', E 13°31.41533'
- Dva mokřady pro hodnocení druhového spektra přítomných obojživelníků:
Úslava mezi Kokořovem a Prádlem, N 49°29.90522', E 13°31.41533'
Soutok Sychrovského potoka a Kocáby, N 49°46.01343', E 14°13.59748'
- Osm mokřadů pro měření objemu zadržené vody:
mokřady mezi Nýrskem a Železnou Rudou na řece Úhlavě <https://mapy.cz/s/cesufazeme>

V tomto roce byla zahájena měření na Voldušském potoce a na Úslavě. Dále bylo provedeno vstupní hodnocení batrachofauny ve výše uvedených dvou mokřadech.

3.4.2 Vývoj a ověřování technických opatření

V roce 2024 bude pokračovat sledování funkčnosti (i) třech drénování bobřích hrází v Kraji Vysočina, jednoho drénování v Plzeňském kraji, (ii) plovoucího elektrického ohradníku v Kraji Vysočina a (iii) opatření proti ucpání bezpečnostního přelivu v Kraji Vysočina. Na dvou lokalitách byla opatření financována Zoologickou zahradou Brno v rámci jejich projektu „Testování účinnosti opatření pro předcházení konfliktů s bobry - Zapojení českých zoologických zahrad do systému ochrany přírody České republiky“. Instalace a testování dalších opatření není aktuálně plánováno, nicméně se tato situace může ještě v průběhu roku změnit v návaznosti na vznik konfliktní situace, kde by aplikace opatření byla vhodná a opodstatněná.

Realizace:

V předmětném roce probíhalo sledování funkčnosti výše uvedených opatření:

Drénování v Kraji Vysočina: jeden drén musel být odstraněn z důvodu odbahnování potoka. Druhý krátký drén byl nahrazen dlouhým drénem. Třetí drén byl funkční po dobu sledování. Plovoucí elektrický ohradník byl odstraněn z důvodu zvýšených průtoků v potoce a z důvodu útlumu bobří aktivity na lokalitě. Opatření proti ucpávání bezpečnostního přelivu bylo s výjimkou dvou měsíců funkční.

3.5 Výchova a osvěta

3.5.2 Podpora informovanosti veřejnosti

- a) *Návštěva konfliktních míst na území ČR. Koordinátorem Programu péče budou navštěvována místa závažných konfliktů způsobených bobřím osídlením (zejména vodní díla, rybníky). Orgánům státní správy a samosprávy budou poskytovány dostupné informace v této problematice.*
- b) *Přednášková činnost tematicky zaměřená na bobra evropského, na jeho biologii, ekologii, klíčovou funkci v mokřadních ekosystémech a na Program péče.*
- c) *Publikační činnost. V roce 2024 budou publikovány příspěvky zaměřené na problematiku výskytu bobrů na našem území se snahou akcentovat roli bobrů v mokřadních ekosystémech a pozitivní vliv bobřích hrází na retenci vody v krajině, na ekologický a morfologický stav toků, na kvalitu vody a druhovou rozmanitost. Dále bude v tomto roce koordinátorem připomínkována nová publikace AOPK ČR „Renaturace toků a tvorba mokřadů činností bobrů“, která bude vydána na konci roku 2024.*
- d) *Správa internetových stránek www.zachranneprogramy.cz věnovaných Programu péče o bobra evropského v ČR a stránky záchranných programů a programů péče na Facebooku.*
- e) *Příprava podkladů pro nové webové stránky, které budou zaměřeny na řešení konfliktních situací a dále budou informačním zdrojem o biologii bobrů a vlivu bobřích mokřadů na druhovou rozmanitost a vodní režim v krajině.*
- f) *Vyjádření pro média – dle potřeby*

Realizace:

- a) V roce 2024 byly koordinátorem navštíveny konfliktní lokality na území kraje Plzeňského, Středočeského, Ústeckého a Kraje Vysočina. Jednalo se zejména o řešení závažných situací vzniklých narušením stability vodních děl bobřími norami a zaplavením infrastruktury vzdutím zapříčiněným bobřími hrázi.
- b) V předmětném roce byla problematika bobra evropského prezentována 27. 2. v Plzni (dvě přednášky), 23. 3. v Kralovicích, 6. 4. ve Vlašimi, 25. 6. v Ledči nad Sázavou, 15. 10. v Děčíně. S výjimkou jedné přednášky v Plzni, která byla určena správcům toků a pracovníkům orgánů ochrany přírody, se jednalo o přednášky pro veřejnost.
- c) V roce 2024 byl napsán příspěvek do čtvrtého čísla zpravodaje Natura Vivet. V průběhu roku byla připomínkována výše uvedená metodika AOPK ČR.
- d) V roce 2024 probíhala správa webových stránek Programu péče.
- e) V předmětném roce nebyly z časových důvodů připraveny ucelené podklady pro nové webové stránky.
- f) V tomto roce byla vydávána vyjádření pro média dle potřeby.

Ostatní aktivity mimo rámec plánovaných opatření

- V roce 2024 byla koordinátorem PP připomínkována certifikovaná metodika „**Management dřevin v okolí ŽDC včetně identifikace a minimalizace rizika pádů stromů**“, která je výstupem projektu TAČR „Predikce pádu stromů pro zajištění bezpečnosti železničního provozu“. Cílem připomínek koordinátora byla změna koncepčního přístupu při výsadbách dřevin u železničních tratí v blízkosti toků a vodních nádrží, aby v budoucnu došlo ke zmenšení rizika pádu stromů narušených bobřím okusem do kolejiště. Zda připomínky koordinátora byly akceptovány, nebylo v době finalizace tohoto dokumentu známo.
- V tomto roce byly vytvořeny položky s finančním naceněním „oplocení dřevin“ a „elektrických ohradníků“ v Nákladech obvyklých opatření. Tím bude umožněna finanční podpora předmětných preventivních opatření mj. v rámci Operačního programu Životní prostředí.

- V roce 2024 byly shromažďovány podklady pro vyhodnocení deseti let realizace Programu péče.

Shrnutí

V tomto roce byly realizovány aktivity tak, jak byly plánovány v realizačním projektu. Monitoring vybraných EVL potvrdil stabilitu přítomných supopulací. Pozornost byla zaměřena na informační a poradenskou činnost. Dále byla vyvíjena snaha o získání konkrétních dat o benefitech vlivu bobříků hrází. Z hlediska implementace programu péče je stále nedostatečná dostupnost informací a poradenská činnost. Zavedením finanční podpory oplocení se zlepšila podpora preventivních opatření, která však stále není dostatečná.

"Financováno Evropskou unií. Údaje a informace zveřejněné v tomto vyhodnocení realizačního projektu vyjadřují názor či stanovisko pouze Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, nikoliv Evropské unie ani CINEA. Evropská unie ani CINEA nejsou odpovědní za jakékoliv použití informací, které toto vyhodnocení realizačního projektu obsahuje."